

ID: 120788

Obydlí

Zamítnutím stěžovatelčiny žaloby z rušené držby s odůvodněním, že je třeba poskytnout ochranu vlastnickému právu žalované, krajský soud popřel smysl a účel posesorního řízení a zjevně překročil meze, za kterých lze ochranu stěžovatelčiny držby vyloučit. Jestliže krajský soud její žalobu z rušené držby zamítl na základě jiných než zákonem předvídaných skutečností, odepřel stěžovatelce v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod zákonem garantovanou soudní ochranu. Užívala-li stěžovatelka prostory ve své držbě k bydlení, neposkytnutím ochrany svémocně narušené držbě zároveň krajský soud zasáhl do nedotknutelnosti obydlí stěžovatelky ve smyslu čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 2466/25 ze dne 10.12.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky H.D., zastoupené Mgr. T.Z., advokátem, sídlem P., proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 28. května 2025 č. j. 21 Co 37/2025-99, za účasti Krajského soudu v Praze, jako účastníka řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 28. května 2025 č. j. 21 Co 37/2025-99 bylo porušeno ústavně zaručené právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na ochranu obydlí podle čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 28. května 2025 č. j. 21 Co 37/2025-99 se ruší.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Stěžovatelka se ústavní stížností domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí s tvrzením, že jím bylo porušeno její ústavně zaručené právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), právo na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny a právo na ochranu obydlí podle čl. 12 odst. 1 Listiny.

2. Stěžovatelka (žalobkyně) se žalobou z rušené držby domáhala, aby se žalovaní (manželé Petra Doležalová a Petr Doležal) zdrželi jednání rušícího držbu jejího práva užívat celé přízemí rodinného domu v žalobě blíže specifikovaného, jehož výlučnou vlastníci je žalovaná (snacha stěžovatelky), a dále aby jim byla uložena povinnost vydat stěžovatelce po jednom klíči ke dveřím dvou pokojů přístupných z kuchyně v přízemí rodinného domu, které žalovaní uzamkli.

3. Okresní soud Praha-západ (dále jen "okresní soud") usnesením ze dne 23. 12. 2024 č. j. 4 C 91/2024-61 žalobě na zdržení se jednání rušícího právo stěžovatelky užívat celé přízemí rodinného domu vyhověl (výrok I), žalobu na uložení povinnosti vydat klíče od dvou pokojů v přízemí rodinného domu zamítl (výrok II) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III). Okresní soud ve vyhovující části uvedl, že v řízení bylo postaveno najisto, že stěžovatelka užívala přízemí rodinného domu k bydlení po desítky let, aniž by žalovaní její právo zpochybňovali nebo omezovali. Rovněž bylo prokázáno, že žalovaní do stěžovatelčina práva svémocně zasáhli uzavřením dvou pokojů v přízemí rodinného domu.

4. Proti výrokům I a III usnesení okresního soudu podali žalovaní odvolání. Krajský soud v Praze (dále jen "krajský soud") napadeným usnesením změnil usnesení okresního soudu tak, že zdržovací

žalobu zamítl (výrok I) a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (výrok II). Krajský soud nezpochybnil, že žalovaní narušili držbu stěžovatelčina práva užívání přízemí rodinného domu, avšak ve věci aplikoval § 8 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen "obč. zák."), podle něhož zjevné zneužití práva nepoživá právní ochrany. Podle krajského soudu stěžovatelka zneužila právo tím, že své dceři a vnučce (sestře a neteři žalovaného), které byly rozsudkem okresního soudu ze dne 30. 9. 2020 č. j. 3 C 436/2019-62 pravomocně uznány povinnými vyklidit přízemí rodinného domu (pozn. odvolací řízení proti rozsudku okresního soudu bylo z důvodu zpětvzetí odvolání dcerou a vnučkou stěžovatelky zastaveno), opětovně umožnila vrátit se a užívat tuto část rodinného domu včetně obou žalovanými následně uzamčených pokojů. Tím obešla důsledky vyplývající z pravomocného rozsudku a její souhlas byl v rozporu s vlastnickými právy žalované, které jsou zaručeny v čl. 11 a čl. 12 odst. 1 Listiny. I když formálně došlo k rušení držby, vyhovění žalobě by fakticky legalizovalo protiprávní stav.

II. Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka namítá, že se krajský soud dopustil zjevného excesu, neboť své rozhodnutí založil nikoliv na skutečnostech posesorního charakteru, nýbrž na skutkovém zjištění zcela petitorního charakteru, a to že stěžovatelka umožnila (souhlasila) s tím, aby se do přízemí rodinného domu vrátila její dcera s vnučkou. Toto zjištění krajský soud učinil, aniž by provedl jakékoliv dokazování nebo poučil účastníky řízení podle § 118a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "o. s. ř."), popř. je předběžně upozornil na změnu právního náhledu na věc, čímž zasáhl do práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Stěžovatelka se proti tomuto skutkovému zjištění a změněnému právnímu názoru nemohla nikterak procesně bránit. Tato skutečnost je umocněna i tím, že krajský soud rozhodl na jednání, které trvalo 30 až 40 minut. Jeho závěr, že právní ochrana posledního stavu držby užívacího práva by představovala zjevné zneužití práva podle § 8 obč. zák., považuje za excesivní a popírající smysl posesorní ochrany. V odůvodnění rozhodnutí zcela schází úvahy k údajné zjevnosti zneužití práva. Stěžovatelka v ústavní stížnosti požádala o přednostní projednání ústavní stížnosti podle § 39 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu").

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

6. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno soudní rozhodnutí napadené ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena advokátem v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

IV. Vyjádření účastníka řízení a replika stěžovatelky

7. Ústavní soud vyzval podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu účastníka řízení a žalované, aby se vyjádřili k ústavní stížnosti. Podle § 43 odst. 3 zákona o Ústavním soudu si dále od okresního soudu vyžádal spis sp. zn. 4 C 91/2024.

8. Krajský soud ve vyjádření setrval na svém závěru, že případné vyhovění žalobě by legalizovalo protiprávní stav. Zopakoval, že stěžovatelka tím, že umožnila své dceři a vnučce vrátit se a užívat část rodinného domu, fakticky obcházela důsledky vyplývající z pravomocného rozsudku stanovujícího jejich povinnost k vyklizení. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uvedenou skutečnost před krajským soudem nezpochybňovala, nebylo třeba k ní vést dokazování (§ 120 odst. 3 o. s. ř.). Dále uvedl, že námítky žalovaných nebyly petitorního charakteru. Za nedůvodnou považoval i námítku absence poučení, neboť stěžovatelku nebylo o čem poučovat.

9. Žalovaní na výzvu k vyjádření nereagovali, a proto má Ústavní soud v souladu s poučením, kterého se jim dostalo ve výzvě, za to, že se svého postavení vedlejších účastníků v řízení před Ústavním soudem vzdali.

10. Stěžovatelka v replice k zaslánému vyjádření poukazuje na to, že krajský soud rezignoval na jakoukoliv právní argumentaci. Proto setrvává na svém názoru. Opakuje, že námitku údajného zneužití práva spočívajícího v tom, že i přes rozsudek o vyklizení umožnila vrátit se své dceři a vnučce do části rodinného domu, považuje za petitorní, neboť zjevně se vztahuje k ochraně vlastnického práva. Pozastavuje se rovněž nad tvrzením krajského soudu, že nebylo třeba provádět dokazování ohledně toho, že umožnila vrátit se rodinným příslušnicím do rodinného domu. Podle stěžovatelky jde o skutkové tvrzení. Využitím posesorní ochrany nemůže stěžovatelka obcházet důsledky vyplývající z pravomocného rozsudku, kterým byla jejím rodinným příslušnicím uložena povinnost k vyklizení. K uvedenému cíli slouží jiné nástroje, zejména výkon rozhodnutí, popř. instituty trestního práva. Nesouhlasí ani s názorem, že nemusela být poučena podle § 118a o. s. ř.

V. Upuštění od ústního jednání

11. Ústavní soud podle § 44 zákona o Ústavním soudu zvážil, zda ve věci není třeba konat ústní jednání. Dospěl k závěru, že by jeho konání nepřispělo k dalšímu objasnění věci, než jak se s ní Ústavní soud seznámil z vyžádaného soudního spisu okresního soudu sp. zn. 4 C 91/2024 a z podání účastníků řízení, včetně všech vyjádření. Nekonání ústního jednání odůvodňuje také skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval za potřebné provádět dokazování.

VI. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

12. Ústavní soud připomíná, že není součástí soustavy soudů [čl. 91 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava")] a nepřísluší mu výkon dozoru nad jejich rozhodovací činností. Do rozhodovací činnosti soudů je Ústavní soud v řízení o ústavní stížnosti podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy oprávněn zasáhnout pouze tehdy, byla-li pravomocným rozhodnutím těchto orgánů porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody stěžovatele.

13. Ústavní soud předesílá, že s ohledem na zásadu subsidiarity ústavní stížnosti zásadně nezasahuje do rozhodování obecných soudů o žalobách z rušené držby. Jde totiž o řízení, v němž se práva a povinnosti účastníků neupravují konečným způsobem. Obecné soudy nezkoumají v řízení o žalobě z rušené držby předběžné hmotněprávní otázky (§ 135 odst. 2 o. s. ř.), tedy zda jde o držbu řádnou, poctivou nebo pravou (např. usnesení ze dne 20. 12. 2017 sp. zn. IV. ÚS 3074/17). Uvedené řeší obecné soudy případně až v následném petitorním řízení (o určení vlastnického práva, vydání neprávem zadržované věci, její součásti, vyklizení prostor atp.), vyvolaném žalovaným na ochranu jeho vlastnického práva. Pro úspěšnost žaloby z rušené držby je nutné (postačí), aby žalobce prokázal, že je držitelem věci (práva) a že žalovaný jeho držbu svémocně ruší.

14. Obecné soudy v řízení o žalobách z rušené držby zkoumají zejména skutkový stav a přihlídnou ke všem podstatným okolnostem posuzované věci. V řízení nejde primárně o poskytnutí ochrany subjektivních práv, nýbrž o poskytnutí ochrany poslednímu faktickému stavu. Obranu žalovaného tak zásadně mohou představovat pouze námitky co do uplynutí prekluzivní lhůty (§ 1008 odst. 1 obč. zák.), neexistence žalobcovy držby, případně popření skutečnosti, že držba žalobce byla žalovaným vůbec rušena nebo byla rušena svémocně. V případě vypuzení držitele může žalovaný podle § 1007 odst. 1 obč. zák. ještě namítat, že žalobce nabyl držbu nepravou nebo že jej z držby vypudil. Námitky petitorního charakteru, např. že rušitel je vlastníkem, nejsou však v posesorním sporu pro rozhodnutí soudu zásadní.

15. Z výše uvedených důvodů je podstatou přezkumu u žalob z rušené držby jen omezený test

ústavnosti, ve kterém se Ústavní soud omezuje na posouzení, zda mělo rozhodnutí o žalobě z rušené držby zákonný podklad, bylo vydáno příslušným orgánem a není projevem svévole [srov. náleze ze dne 21. 5. 2019 sp. zn. IV. ÚS 4306/18 (N 93/94 SbNU 179)]. Jak již bylo zmíněno výše, Ústavní soud neztrácí ze zřetele smysl žaloby z rušené držby, kterým je ochrana posledního stavu držby a její navrácení. Tedy ochrana faktického stavu, nikoli rozhodování o hmotných subjektivních právech. Žalobce musí tvrdit a prokázat svou poslední pokojnou držbu, svémocné rušení držby (§ 1003 a násl. obč. zák.) a žaloba musí být podána v zákonné lhůtě.

16. Ústavní soud napadené usnesení krajského soudu přezkoumal a dospěl k závěru, že mělo zákonný podklad a bylo vydáno příslušným orgánem. Není však prosto svévole, a proto ani v omezeném přezkumu ústavnosti neobstojí. Ústavní soud ve shora odkazovaném nálezu sp. zn. IV. ÚS 4306/18 konstatoval, že obecný soud v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny odepře stěžovateli zákonem garantovanou soudní ochranu, jestliže jeho žalobu z rušené držby zamítne na základě jiných než zákonem předvídaných skutečností (nesplnění podmínek posledního faktického stavu držby, jejího svémocného rušení a včasného podání žaloby z rušené držby).

17. Stěžovatelka užívala přízemí rodinného domu pokojně po dlouhou dobu (desítky let). Do tohoto práva bylo žalovanými svémocně zasazeno, což ostatně konstatoval i krajský soud (viz body 15 a 16 napadeného usnesení). Byla tedy naplněna hypotéza § 1003 obč. zák. Vzhledem k tomu, že žaloba na ochranu z rušené držby byla podána ve lhůtě, byly rovněž splněny předpoklady pro vydání stěžovatelce vyhovujícího rozhodnutí. Krajský soud zamítnutí žaloby postavil na tom, že stěžovatelka zneužila právo (srov. § 8 obč. zák.) tím, že své dceři a vnučce, které byly pravomocně uznány povinnými vyklidit tuto část rodinného domu, umožnila vrátit se a užívat ji, včetně obou žalovanými posléze uzamčených pokojů, a jednala tak v rozporu s vlastnickým právem žalované.

18. Žalovaní svémocně narušili stěžovatelčinu držbu práva užívání, ale stěžovatelčino právo užívat danou část rodinného domu nikterak nezpochybovali. Problematické pro ně bylo toliko užívání přízemí rodinného domu dcerou a vnučkou stěžovatelky. Tomu se ovšem bránili petitorní žalobou na vyklizení, s níž byli úspěšní. Žalovaní již tedy mají exekuční titul pro vyklizení povinných osob, resp. žalovaná má tím exekuční titul i k ochraně svého vlastnického práva a nemusí narušovat stěžovatelčinu držbu. Ochranu z rušené držby krajský soud stěžovatelce odepřel z důvodu zneužití práva, resp. obcházení účinků rozsudku vydaného v řízení o vyklizení přízemí rodinného domu, jehož ovšem stěžovatelka nebyla účastníkem, rozsudek se jí vůbec netýkal a žádnou povinnost jí neukládal. Krajský soud promítl do posesorního řízení sloužícího k ochraně stěžovatelčiny držby práva užívat danou část rodinného domu prvky řízení petitorního směřujícího k ochraně vlastnického práva žalované. Zamítnutím stěžovatelčiny žaloby z rušené držby s tím, že je třeba poskytnout ochranu vlastnickému právu žalované, krajský soud popřel smysl a účel posesorního řízení a zjevně překročil meze, za kterých lze ochranu stěžovatelčiny držby vyloučit. Zasáhl tak do práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Jelikož stěžovatelka užívala prostory ve své držbě k bydlení, neposkytnutím ochrany svémocně narušené držbě zároveň krajský soud zasáhl do nedotknutelnosti obydlí stěžovatelky ve smyslu čl. 12 odst. 1 Listiny.

19. Za důvodnou naopak nepovažuje Ústavní soud stěžovatelčinu námitku, že ji krajský soud nepoučil o změně právního názoru na věc. Z napadeného usnesení krajského soudu se podává, že odvolání žalovaných, v němž odkazovali na svoje předchozí vyjádření k žalobě, ve kterém mj. připomínali, že dcera a vnučka stěžovatelky se do přízemí rodinného domu nastěhovaly, přestože jim byla pravomocně uložena povinnost k jeho vyklizení, bylo zasláno stěžovatelce k vyjádření. Stěžovatelka možnosti vyjádřit se k odvolání také využila (č. l. 86 a 87 vyžádaného spisu), takže si tedy mohla (měla) být vědoma, že může dojít ke změně právního názoru na věc. O tom ji krajský soud poučovat nebo upozorňovat na možnou změnu právního posouzení vůbec nemusel. Svoji argumentaci navíc žalovaní zopakovali a rozvinuli i při ústním jednání konaném dne 28. 5. 2025 u krajského soudu a stěžovatelka v řízení zastoupená advokátem se k ní vyjádřila (č. l. 94 a 95

vyžádaného spisu).

20. Ústavní soud závěrem zdůrazňuje, že tímto nálezem nikterak nezpochybňuje právo žalované domáhat se ochrany svého vlastnického práva a případně i vyklizení povinných osob z přízemí rodinného domu, a to prostřednictvím návrhu na výkon rozhodnutí podle pravomocného rozsudku. Toto je ostatně standardní cesta k řešení případného protiprávního stavu spočívajícího v užívání části rodinného domu neoprávněnými osobami.

21. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona napadené rozhodnutí zrušil.

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)